

Status ustrojowy komornika sądowego w Polsce

Model hybrydowy a konstytucyjne
gwarancje egzekucji

Bartosz Stróżewski

CURRENDA

STATUS USTROJOWY KOMORNIKA SĄDOWEGO W POLSCE

MODEL HYBRYDOWY A KONSTITUCYJNE
GWARANCJE EGZEKUCJI

Bartosz Stróżewski

STATUS USTROJOWY KOMORNIKA SĄDOWEGO W POLSCE

MODEL HYBRYDOWY A KONSTYTUCYJNE
GWARANCJE EGZEKUCJI

Bartosz Stróżewski

Recenzent
Prof. dr hab. Mariusz Jabłoński

Redaktor prowadząca
Izabela Pałasz-Alwasiak

© Copyright by Currenda Spółka z o.o.

ISBN: 978-83-65966-95-7

Wydanie 1
Sopot 2026

Wydawca

Currenda Sp. z o.o.
al. Niepodległości 703A
81-853 Sopot
tel./faks: 58 550 38 75

www.sklep.currenda.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	9	
Wstęp.....	II	
Rozdział 1. Ewolucja statusu komornika sądowego		
w Polsce – ujęcie historyczno-systemowe	17	
1.1. Geneza nowożytnych sporów o status komornika.....	18	
1.2. Międzywojenne regulacje dotyczące statusu ustrojowego komorników.....	25	
1.3. Działalność Komisji Kodyfikacyjnej	28	
1.4. Zunifikowane przepisy polskie	35	
1.5. Unifikacja przepisów w II RP – ustawa wprowadzająca międzywojenny Kodeks postępowania cywilnego.....	38	
1.6. Zmiany w okresie PRL	41	
1.7. Przemiany systemowe po 1989 r. – stopniowa autonomia zawodu.....	45	
1.8. Reforma z 1997 r. – geneza modelu „samorządowego”	47	
Rozdział 2. Status ustrojowy komornika sądowego w świetle Konstytucji RP i ustaw po przemianach ustrojowych w 1989 roku....		53
2.1. Komornik a prawo do sądu (art. 45 Konstytucji RP).....	54	
2.2. Komornik jako organ władzy publicznej i funkcjonariusz publiczny.....	58	
2.3. Charakter relacji z sądami – pozycja ustrojowa	68	
2.4. Wyroki Trybunału Konstytucyjnego z lat 2005 i 2009 – granice prywatyzacji funkcji egzekucyjnej	73	
2.5. Status komornika sądowego w świetle zasad konstytucyjnych	78	

Rozdział 3. Wielowymiarowa rola komornika sądowego w systemie egzekucji.....	85
3.1. Komornik jako organ egzekucyjny – zadania, kompetencje, prawa.....	89
3.1.1. Prawa i obowiązki komornika	99
3.1.2. Wynagrodzenie zastępcy komornika i dodatkowe zatrudnienie	102
3.1.3. Przejrzystość majątkowa komornika	104
3.2. Finansowanie działalności komornika w świetle ustawy z 1997 r. i jej zmian	106
3.2.1. Status opłaty egzekucyjnej.....	108
3.2.2. Miarkowanie opłat	110
3.2.3. Koszty, opłaty egzekucyjne i wynagrodzenie prowizyjne komornika w świetle ustawy z 2018 r.	113
3.2.4. Koszty komornicze.....	117
3.3. Komornik jako pracodawca i właściciel kancelarii.....	122
3.4. Komornik jako quasiprzedsiębiorca – między niezależnością finansową a nadzorem państwowym ...	125
3.4.1. Obowiązki podatkowe i ubezpieczeniowe	129
3.4.2. Nadzór i ograniczenia swobody działania.....	131
3.4.3. Ocena modelu z perspektywy praktycznej i uwagi <i>de lege ferenda</i>	133
3.5. Zakres odpowiedzialności: cywilnej, karnej, dyscyplinarnej.....	134
3.5.1. Odpowiedzialność cywilna	135
3.5.2. Odpowiedzialność karna	139
3.5.3. Odpowiedzialność dyscyplinarna	143
3.5.4. Relacje między reżimami odpowiedzialności.....	145
3.5.5. Zawieszenie komornika sądowego oraz odsunięcie go od czynności przez ministra sprawiedliwości	147
3.5.6. Odwołanie komornika	151

3.5.7. Wygaśnięcie powołania.....	152
3.5.8. Uwagi <i>de lege ferenda</i>	153
3.6. Kontrola sądowa i nadzór nad działalnością komorników w świetle zmian	156
3.6.1. Nadzór sądowy	158
3.6.2. Nadzór administracyjny.....	159
3.6.3. Nadzór samorządowy.....	166
3.6.4. Nadzór Krajowej Rady Komorniczej.....	168
Rozdział 4. Reformy zawodu komornika w latach 1997–2018 i ich konsekwencje.....	171
4.1. Model samorządowy i deregulacyjny – ustawa z 1997 r. ...	172
4.2. Reforma z 2018 r. – nowe ograniczenia i powrót do władztwa państwowego.....	179
4.3. Kształcenie, aplikacja, asesura – zmiany w dostępie do zawodu.....	186
4.3.1. Wiek i predyspozycje do wykonywania zawodu	186
4.3.2. Powołanie, przeniesienie, ustanie stosunku pracy ...	191
4.3.3. Aplikacja	194
4.3.4. Asesura	197
4.3.5. Pozycja zawodowa aplikanta i asesora	202
4.3.6. Prawo do wykonywania zawodu	206
4.3.7. Powołanie komornika do zawodu w kontekście innych zawodów prawniczych	209
4.3.8. Odwołanie, przeniesienie lub zawieszenie komornika.....	216
Zakończenie	221
Bibliografia	225

Wykaz skrótów

Akty prawne

k.c.	ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2014 r., poz. 121 ze zm.)
k.k.	ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. Nr 8, poz. 553 ze zm.)
k.p.	ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141)
k.p.a.	ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 1960 r. Nr 30, poz. 168)
p.u.n.	ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535)
u.k.k.	ustawa z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz.U. z 2018 r., poz. 770)
u.k.s.c.	ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398 ze zm.)
u.o.k.s.	ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 771)
u.o.k.s.i.e.	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.)

Czasopisma

CPH	Czasopismo Prawno-Historyczne
PiP	Państwo i Prawo
PES	Problemy Egzekucji Sądowej
PPE	Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PS	Przegląd Sądowy
ZNUR	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego

Wstęp

Status komornika sądowego od lat stanowi przedmiot debaty naukowej i legislacyjnej. Dotychczasowe badania koncentrowały się głównie wokół problematyki tworzenia instytucji komornika w danym czasie, jego aktualnego statusu oraz obszaru działań w zakresie egzekucji. Nie dokonano natomiast całościowego zdiagnozowania problematyki związanej ze zmianami w polskim prawie egzekucyjnym na przestrzeni lat, nie porównano dwóch ustaw: nowej i tej, która utraciła moc. Chodzi tu o wypracowanie stanowiska, czy podlegający ciągłym przemianom aktualny model egzekucji sądowej jest w tej chwili najbardziej optymalny, a ściślej – czy obecne ukształtowanie sytuacji komornika pod względem ustrojowym i procesowym zapewnia najbardziej efektywną realizację celów egzekucji. Należy zaznaczyć, iż literatura przedmiotu, którą stanowią węższe lub szersze opracowania naukowe, gromadzi bardzo wartościowe komentarze, monografie¹ i podręczniki², dotyczące jednak samych tylko przepisów regulujących postępowanie egzekucyjne lub samej egzekucji.

¹ J. Jankowski, *Uczestnicy sądowego postępowania egzekucyjnego*, Łódź 1992; K. Lubiński, *Problemy reformy urzędu komornika sądowego*, Toruń 1993; W. Tomalak, *Status ustrojowy i procesowy komornika sądowego*, Warszawa 2014; *Status prawny komornika sądowego. Wyzwania współczesności*, red. M. Jabłoński, A. Marciniak, Sopot 2016; *Nowy model zawodu komornika sądowego i finansowania egzekucji sądowej*, red. A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska, I. Gil, Sopot 2018.

² M. Allerhand, *Kodeks postępowania cywilnego. Część druga. Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające*, Lwów 1933; S. Gołąb, Z. Wusatowski, *Kodeks postępowania cywilnego. Część druga. Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające*, Kraków 1933; J. Korzonek, *Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Część druga kodeksu postępowania cywilnego*, Kraków 1934; F. Kruszelnicki, *Zarys systemu polskiego prawa egzekucyjnego i zabezpieczającego*, Warszawa 1934; J. Litauer, W. Święcicki, *Kodeks postępowania cywilnego. Tekst kodeksu i przepisów wprowadzających z orzecznictwem Sądu Najwyższego oraz przepisy uzupełniające i związkowe*, t. 1, Warszawa 1947; M. Richter, *Kodeks postępowania cywilnego z przepisami wprowadzającymi oraz pokrewnymi ustawami i rozporządzeniami*, Przemysł-Warszawa 1933; B. Stelmachowski, *Zarys procedury cywilnej obowiązującej na ziemiach byłego zaboru pruskiego i na Górnym Śląsku*, Poznań 1926; A. Hrycaj, *Egzekucja praktyczna*, Poznań 2007; *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, red. M. Simbierowicz, M. Świtkowski i in., Warszawa 2018; A. Marciniak, *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 2019.

Naukowa eksploracja poszczególnych obszarów została w niniejszym opracowaniu ujęta w ramy procesu badawczego. Określone zostały cel i przedmiot badań oraz metody badawcze, a dotychczasowe wyniki badań poddano weryfikacji. Poznanie naukowe wyróżnia się tym, że jest: planowe i systematyczne, poddane celom badawczym, obiektywne i wyczerpujące w swym zakresie oraz udokumentowane³.

Z racji ważności tematu, praca wymagała zdiagnozowania problematyki związanej ze zmianami w polskim prawie egzekucyjnym na przestrzeni lat. Stanowi więc próbę odpowiedzi na pytania: czy ustawodawcy udało się rozwiązać problem „hybrydowej pozycji komornika sądowego” w Polsce w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. ustawy o komornikach sądowych⁴ i ustawy o kosztach komorniczych⁵ oraz czy obowiązująca obecnie w prawie polskim egzekucja sądowa spełnia wymagania współczesności, kreowane przez międzynarodowe i europejskie standardy? W literaturze prawniczej określenie „status hybrydowy” odnosi się do takiej pozycji prawnej podmiotu, który łączy w sobie cechy różnych modeli ustrojowych – w przypadku komornika sądowego: elementy służby publicznej (publiczny charakter funkcji, wykonywanie władzy państwowej, ochrona karna funkcjonariuszy publicznych) oraz elementy samodzielnej działalności (ponoszenie kosztów prowadzenia kancelarii, zatrudnianie personelu, odpowiedzialność majątkowa). Taki model jest efektem wieloletnich, niespójnych reform i braku jednoznacznej decyzji ustawodawcy co do przynależności zawodu komornika do aparatu władzy publicznej bądź do sfery wolnych zawodów prawniczych. W praktyce rodzi to trudności zarówno normatywne (np. w zakresie odpowiedzialności publicznoprawnej), jak i społeczne (postrzeganie komornika jako „prywatnego poborcy”).

³ Zob. S. Kamiński, *Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk*, Lublin 1981.

⁴ Uchwalenie ustawy nastąpiło 22 marca 2018 r., ogłoszenie ustawy w Dzienniku Ustaw – 25 kwietnia 2018 r. pod poz. 771.

⁵ Ustawa z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz.U. z 2018 r., poz. 770).

Celem pracy było określenie statusu ustrojowego komornika sądowego w świetle aktualnych regulacji, ze szczególnym uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawami: z dnia 22 marca 2018 r. – o komornikach sądowych, oraz z dnia 28 lutego 2018 r. – o kosztach komorniczych, jak również ich implementacji w kontekście przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. W przedstawionej analizie kluczowe znaczenie miało pytanie, czy i w jakim zakresie reforma z 2018 r. rzeczywiście rozwiązała problem „hybrydowości” – statusu oscylującego pomiędzy modelem publicznoprawnym a cechami działalności prywatnej. Reforma ta była odpowiedzią na długo formułowane postulaty doktryny, samorządu komorniczego oraz orzecznictwa sądów administracyjnych i konstytucyjnych, dotyczące niejasności związanych z wynagrodzeniem, zakresem autonomii kancelarii oraz charakterem relacji prawnych łączących komornika z państwem. W związku z tym reforma z 2018 r. stanowi kluczowy punkt odniesienia dla całej monografii – zarówno w wymiarze historycznym (jako kulminacja wcześniejszych tendencji systemowych), jak i funkcjonalnym (jako moment redefinicji pozycji komornika w strukturze organów egzekucyjnych). Stanowi ona oś konstrukcyjną analizy porównawczej: wszystko, co ją poprzedzało, ma charakter rekonstrukcji genezy problemu, natomiast to, co po niej następuje – jest próbą oceny skuteczności nowego modelu w świetle założeń państwa prawa, standardów konstytucyjnych oraz praktyki egzekucyjnej.

Kompleksowa analiza statusu komornika sądowego wymaga uwzględnienia czterech wzajemnie powiązanych płaszczyzn badawczych, które razem pozwalają na pełne zrekonstruowanie jego pozycji w systemie prawnym. Pierwszą z nich jest płaszczyzna ustrojowa, odnosząca się do określenia miejsca komornika w strukturze organów państwowych oraz charakteru relacji łączących go z sądami powszechnymi i organami nadzorczymi. Drugą – proceduralną – stanowi analiza kompetencji komornika sądowego wynikających z przepisów Kodeksu postępowania

cywilnego, w szczególności w kontekście jego roli jako organu wykonującego czynności egzekucyjne i zabezpieczające, a także w relacji do stron i uczestników postępowania. Trzecia płaszczyzna – organizacyjno-finansowa – obejmuje zagadnienia związane z wewnętrzną strukturą kancelarii komorniczej, zasadami jej funkcjonowania, ponoszenia kosztów, zatrudniania personelu oraz specyfiką wynagrodzenia komornika, uwzględniając przy tym przepisy prawa pracy i podatkowego. Czwarty wymiar badania stanowi płaszczyzna regulacyjna, a więc historyczno-legislacyjna, obejmująca ewolucję rozwiązań normatywnych – począwszy od uregulowań obowiązujących w okresie II Rzeczypospolitej, przez okres Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, aż po gruntowną reformę prawa egzekucyjnego dokonaną ustawą z dnia 22 marca 2018 r. Przed II wojną światową zagadnienia związane z egzekucją były analizowane na łamach czasopism⁶, takich jak: „Egzekucja Sądowa”, „Wiadomości Egzekucyjne”, „Wiadomości Prawnicze”, „Głos Prawa”, „Głos Sądownictwa”, „Głos Adwokatów”, „Głos Prawników Śląskich”, „Polski Proces Cywilny”, „Gazeta Sądowa Warszawska”, „Przegląd Sądowy”, „Nowy Proces Cywilny”, „Palestra”, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, „Komisja Kodyfikacyjna Rzeczypospolitej Polskiej”. Po wojnie problematyką egzekucji zajęli się Dariusz Szpoper i Igor Zdanowski, którzy omówili projekty legislacyjne⁷. Temat ten zgłębił również Rafał Łyszczek⁸. Obszerne opracowania literatury przedmiotu oraz orzecznictwa, zwłaszcza Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego, można znaleźć w pracach Wojciecha Tomalaka (2014)⁹

⁶ S. Milewski, A. Redzik, *Themis i PHEME. Czasopiśmiennictwo prawnicze w Polsce do 1939 roku*, Warszawa 2011.

⁷ D. Szpoper, I. Zdanowski, *Komornik w II Rzeczypospolitej – rozwiązania normatywne i projekty legislacyjne. Przyczynek do dziejów instytucji w latach 1917–1928*, „Problemy Egzekucji Sądowej” 2000, nr 4, s. 29–61.

⁸ R. Łyszczek, *Problematyka nadzoru sądowego nad czynnościami komornika w latach 1932–1939*, „Zbiór Publikacji Naukowych Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej” 2004, cz. III, z. 8.

⁹ W. Tomalak, *Status...*

i Andrzeja Marciniaka (2019)¹⁰. Zintegrowanie czterech wyżej wymienionych perspektyw stanowi fundament dla systemowej analizy statusu komornika sądowego i umożliwia ocenę spójności oraz efektywności przyjętego modelu.

Praca składa się z czterech rozdziałów. Jej układ został podporządkowany zarówno wymogom chronologii historycznej, jak i systematyce normatywnej, co pozwoliło na pogłębione ujęcie przemian ustrojowych, procesowych i funkcjonalnych statusu komornika sądowego w polskim porządku prawnym. Rozdział pierwszy stanowi analizę historycznego rozwoju instytucji komornika, z uwzględnieniem najważniejszych momentów kształtowania jego pozycji prawnej – od II Rzeczypospolitej, przez okres PRL, aż po współczesność. Szczególna uwaga poświęcona została sporom o pozycję komornika jako urzędnika państwowego, funkcjonariusza publicznego lub przedstawiciela samodzielnego zawodu zaufania publicznego. Rozdział drugi analizuje status ustrojowy komornika sądowego w świetle Konstytucji RP i ustaw, z uwzględnieniem gwarancji prawa do sądu, zasad podziału władzy, a także przepisów ustaw ustrojowych określających kompetencje, obowiązki i odpowiedzialność komorników. Rozdział trzeci omawia wielowymiarową rolę komornika sądowego w systemie egzekucji, zarówno w kontekście jego funkcji jako organu władzy publicznej, jak i pracodawcy, właściciela kancelarii, quasiprzedsiębiorcy oraz uczestnika obrotu prawnego. Rozdział czwarty poświęcony jest reformom zawodu komornika w latach 1997–2018 oraz ich konsekwencjom ustrojowym, proceduralnym i organizacyjno-finansowym, z analizą przyczyn i skutków wprowadzonych zmian.

Zamierzeniem autora było nie tylko ukazanie obowiązujących regulacji prawnych, ale również ich systemowe osadzenie, analiza logicznych sprzeczności oraz ocena przydatności obecnych rozwiązań w świetle standardów konstytucyjnych, międzynarodowych

¹⁰ A. Marciniak, *Sądowe...*

oraz zasad sprawności egzekucji. Monografia skierowana jest zarówno do przedstawicieli nauki prawa, praktyków: sędziów, komorników, adwokatów i radców prawnych, jak i do ustawodawcy oraz wszystkich zainteresowanych problematyką efektywności i gwarancji prawnych egzekucji sądowej w Polsce. Ma być ona również głosem w dyskusji o dalszych kierunkach reform i poszukiwaniu równowagi między efektywnością egzekucji a poszanowaniem praw jednostki.

ROZDZIAŁ I

Ewolucja statusu komornika sądowego w Polsce – ujęcie historyczno-systemowe

Zrozumienie przemian statusu prawnego komornika sądowego wymaga uwzględnienia historycznych uwarunkowań systemu wymiaru sprawiedliwości w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem regulacji międzywojennych oraz przemian ustrojowych XX wieku. Instytucja komornika sądowego jako uczestnika postępowania egzekucyjnego przeszła znaczną ewolucję, zarówno pod względem normatywnym, jak i funkcjonalnym, czego wyrazem są zmiany legislacyjne zachodzące na tle przeobrażeń społeczno-politycznych.

Wprowadzenie jednolitego Kodeksu postępowania cywilnego w 1930 r. stanowiło istotny etap w procesie unifikacji prawa i wyznaczyło kierunek dalszego kształtowania roli komornika sądowego w systemie egzekucji sądowej. Analiza działalności Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz przyjętych przez nią rozwiązań prawnych pozwala lepiej uchwycić wpływ tradycji prawniczych i idei ustrojowych na konstrukcję statusu komornika. Równie istotne dla pełnego obrazu są zmiany, jakie zaszły w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, kiedy to instytucja komornicza została podporządkowana logice systemu centralnie sterowanego, a jej funkcjonowanie dostosowane do założeń państwa socjalistycznego. Celem niniejszego rozdziału jest ukazanie dynamiki tych przemian oraz zidentyfikowanie czynników wpływających na kształtowanie pozycji ustrojowej komornika sądowego w okresie od odzyskania niepodległości w 1918 r. do końca epoki PRL. Analizie poddane

zostaną zarówno zmiany legislacyjne, jak i szerszy kontekst polityczno-gospodarczy, w którym osadzona była działalność komornicza. Refleksja nad tymi procesami pozwala zrozumieć genezę wielu współczesnych rozwiązań normatywnych oraz wskazać historyczne źródła problemów strukturalnych, które wpływają na funkcjonowanie egzekucji sądowej w Polsce.

1.1. Geneza nowożytnych sporów o status komornika

W świetle współczesnej doktryny prawa konstytucyjnego, prawo do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, nie ogranicza się wyłącznie do prawa do rozpoznania sprawy przez niezależny i bezstronny sąd. Obejmuje ono również prawo do skutecznej realizacji zapadłego orzeczenia, stanowiącego materializację ochrony prawnej gwarantowanej przez państwo prawa. Bez odpowiednich mechanizmów umożliwiających przymusowe wykonanie wyroku ochrona ta miałaby charakter jedynie iluzoryczny. W tym kontekście kluczową rolę odgrywa komornik sądowy, który – poza pełnieniem funkcji wykonawczej w ujęciu procesowym – stanowi istotny element systemu gwarancyjnego wymiaru sprawiedliwości. Jako organ odpowiedzialny za zapewnienie efektywności orzecznictwa sądowego, komornik sądowy współtworzy konstytucyjny wymiar prawa do sądu. Jego działalność umożliwia rzeczywiste korzystanie z ochrony przewidzianej przez normy prawne, co nakazuje postrzegać go nie jako technicznego wykonawcę tytułu wykonawczego, lecz jako instytucjonalne ogniwo systemu ochrony prawnej. Pogląd ten znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 3 grudnia 2003 r., sygn. akt K 5/02), akcentującego potrzebę silniejszego osadzenia komornika w strukturze systemowej ochrony praw obywateli.

Egzekucja sądowa stanowi jeden z podstawowych instrumentów prawnych służących realizacji zasady efektywnej ochrony sądowej.

Jej celem jest doprowadzenie do wykonania orzeczenia sądowego lub innego tytułu egzekucyjnego w sytuacji, gdy zobowiązany nie wykonuje obowiązku dobrowolnie. Istotą egzekucji jest zastosowanie środków przymusu przewidzianych w przepisach prawa, w szczególności w Kodeksie postępowania cywilnego, przez uprawnione organy egzekucyjne. Postępowanie to ma charakter cywilnoprawny, a zarazem przymusowy, co oznacza, że jego przebieg musi odbywać się z zachowaniem zarówno formalnych gwarancji procesowych, jak i zasady proporcjonalności względem dłużnika.

Postępowanie egzekucyjne obejmuje cały zespół czynności prawnych zmierzających do wykonania obowiązku określonego w tytule wykonawczym, przy czym może to być wyrok sądu powszechnego, decyzja administracyjna, akt notarialny z nadaną klauzulą wykonalności czy inny dokument uprawniający do wszczęcia egzekucji. Celem tego postępowania jest nie tylko ochrona interesów wierzyciela, lecz także zapewnienie autorytetu orzecznictwa sądowego i stabilności ładu prawnego.

Konstytucyjne podstawy dla instytucji egzekucji sądowej wywodzą się przede wszystkim z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, który gwarantuje każdemu prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy przez niezależny sąd, oraz z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, zapewniającego prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu. Normy te mają charakter uniwersalny i znajdują zastosowanie zarówno w postępowaniach cywilnych, jak i administracyjnych, pełniąc funkcję gwarancyjną wobec wszystkich uczestników postępowań egzekucyjnych. Skuteczność mechanizmów egzekucyjnych stanowi zatem jeden z kluczowych wyznaczników realności ochrony prawnej w demokratycznym państwie prawa.

Komornik, mimo że jest funkcjonariuszem publicznym¹¹, wykonuje swoje obowiązki na własny rachunek – zgodnie z przepisami prawa.

---

¹¹ Pojęcie to obejmuje w swej definicji dziesięć grup zawodowych, zob.: A. Zoll, *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, Kraków 1999, s. 706.